

Валерія О. Володіна, Сергій А. Єрохін
**ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ
ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

У статті розглянуто особливості розвитку інноваційного середовища в Україні. Сформульовано ключові напрямки створення інноваційних ідей в національній економіці. Виявлено тенденції функціонування ринку інноваційних ідей та зроблено висновки про його ефективність.

Ключові слова: інноваційна ідея; функціонування ринку; інновації; національна економіка; фінансування інновацій.

Табл. 3. Літ. 13.

Валерия О. Володина, Сергей А. Ерохин
**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЫНКА
ИННОВАЦИОННЫХ ИДЕЙ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ**

В статье рассмотрены особенности развития инновационной среды в Украине. Сформулированы ключевые направления создания инновационных идей в национальной экономике. Выявлены тенденции функционирования рынка инновационных идей и сделаны выводы о его эффективности.

Ключевые слова: инновационная идея; функционирование рынка; инновации; национальная экономика; финансирование инноваций.

Valeriya O. Volodina¹, Serhiy A. Yerokhin²
**FUNCTIONING EFFICIENCY OF INNOVATIVE IDEAS
WITHIN THE NATIONAL ECONOMY**

Specific features of innovative environment development in Ukraine are considered. Key trends of innovative ideas creation in the national economy are formulated. Tendencies in the functioning of the market of innovative ideas are exposed and conclusions on its efficiency are carried out.

Keywords: innovative idea; market functioning; innovations; national economy; financing of innovations.

Постановка проблеми. Успішний розвиток галузей національної економіки можливий за умов постійного оновлення матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення, техніки та технологій, організації виробництва, збуту та перетворення сировини на готову продукцію. Важливу роль в цьому процесі відіграють також способи просування, доставки та реалізації товарів та послуг до споживачів. Для забезпечення повної віддачі перерахованих елементів в суспільній економіці їх потрібно залучати на інноваційній основі, тобто реалізовувати інноваційні ідеї у конкретні зразки та виводити їх у промислове використання. Без цього неможлива конкурентоспоможність українських підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, де спостерігається високий рівень конкуренції не лише в рамках певної галузі, а й на міжгалузевому рівні.

Для впровадження інноваційних ідей у виробничо-господарську діяльність підприємств необхідно формувати відповідний ринковий сегмент, де

¹ National Academy of Management, Kyiv, Ukraine.

² National Academy of Management, Kyiv, Ukraine.

конкуруватимуть між собою наявні інноваційні пропозиції та готові розробки. Такі умови забезпечать справедливий розподіл інновацій, а також дозволять виводити з ринку непривабливі інноваційні ідеї в результаті конкурентної боротьби. На основі цього зростатиме кількість продуктивних інновацій, а ефективність ринку буде підвищуватись, створюватимуться передумови для залучення розробок вітчизняних та закордонних дослідників.

Об'єктивні обставини свідчать про слабку розвиненість ринку інноваційних ідей в Україні, оскільки відсутність належного фінансування для створення тестових зразків та небажання виробників вкладати кошти у національні розробки не дозволяє створити достатньо сприятливі передумови. Разом з тим, Україна має значний потенціал для розвитку ринку інноваційних ідей. Крім того, через низьку ефективність галузей економіки за умов балансу якості та ціни інноваційних розробок наявним буде і попит на українські інновації. Варто відмітити, що незважаючи на всі стримуючі чинники ринок інноваційних ідей розвивається, а тому дослідження ефективності та інших особливостей цього процесу є актуальним завданням.

Аналіз останніх публікацій. У сучасній науковій літературі дослідження інновацій та можливостей їх продажу на ринку вивчається багатьма вченими. Серед них – О.І. Амоша [1], В.П. Антонюк [1], Т.В. Боровіч [9], С.Ю. Бута [2], О.Б. Бутнік-Сіверський [3], А.І. Землянкін [1], В.В. Іванов [4], Є. Лазарева [5], Е.П. Міхалева [5], О.Ю. Пригара [8], І.О. Совершенна [3], М.В. Стріха [9], Ю. Суїні [10], Н.І. Чухрай [11], В.С. Шовкалюк [9] та інших. У своїх дослідженнях вчені висвітлюють особливості інноваційного розвитку національної економіки, чинників, що впливають на інноваційні перетворення в країні, тенденції та причини повільного розвитку ринку інноваційних ідей. Разом з тим, постійний розвиток інноваційних перетворень вимагає аналізу та оцінки у контексті ефективності їх функціонування в національній економіці.

Метою дослідження є аналіз особливостей і стану розвитку національного ринку інноваційних ідей для обґрунтування пропозицій стосовно підвищення його ефективності.

Основні результати дослідження. Зважаючи на диверсифіковану галузеву структуру національної економіки України та значний потенціал можливостей для створення інноваційних ідей, сформувався широкий перелік пріоритетних напрямів інноваційної діяльності. До них можна віднести наступні [1; 3; 11; 12]:

- модернізація електросистем та забезпечення;
- створення нових та відновлюваних джерел енергії;
- вдосконалення новітніх ресурсозберігаючих технологій;
- підвищення якості машинобудування та приладобудування як основи високотехнологічного ведення галузей національного виробництва;
- розвиток високоякісної металургії;
- поглиблення досліджень у галузях нанотехнологій, мікроелектроніки;
- розвиток інформаційних технологій та інформаційних систем;
- вдосконалення хімічних технологій, створення нових матеріалів, розвиток біотехнологій;

- вдосконалення ресурсозберігаючих та енергоощадних технологій у сільськогосподарському виробництві і переробних галузях;
- вдосконалення транспортних та логістичних систем;
- розвиток технологій в галузі охорони здоров'я;
- зниження негативного впливу на навколишнє середовище;
- підвищення інноваційної культури населення.

Безперечно, цей список можна ще продовжувати, оскільки українські фахівці здійснюють всебічне дослідження можливостей інноваційного розвитку, відповідно до чого створюються інноваційні ідеї. Ця ситуація в умовах національної економіки є однією з тих, що найбільш впливає на ефективність ринку інноваційних ідей і має як позитивні, так і негативні наслідки.

Серед позитивних можна назвати велику кількість інноваційних ідей в Україні і можливість на основі цього забезпечити сучасний підхід до реалізації комерційної діяльності суб'єктів господарювання в багатьох галузях економіки. Це, в свою чергу, повинно надавати кращі конкурентні можливості таким підприємствам на внутрішньому і зовнішньому ринках. Проте відсутність коштів на комерційні розробки інноваційних ідей призводить до того, що значна кількість з них залишається на етапі проектування або створення примітивних тестових зразків і не дає бажаного ефекту. Це й є негативним проявом сучасного середовища інноваційних ідей України, оскільки неконтрольованість даних процесів з боку держави та відсутність фінансування на комерціалізацію всіх створених інноваційних ідей призводить до відсутності належної уваги та фінансування. Так, є інформація, що в Україні існує близько 40 пріоритетних наукових напрямів інноваційних розробок, при цьому у Росії їх 8, а в Німеччині – тільки 5 [8, 14]. Такий підхід у зарубіжних країнах забезпечує значно кращі умови для ефективного функціонування ринку інноваційних ідей.

Одним із позитивних аспектів, що впливає на ефективність ринку інноваційних ідей, є допомога українським винахідникам з боку зарубіжних компаній, які комерціалізують винаходи. За таких умов інноваційні ідеї не є українськими, але користуються попитом. Звичайно, відсутність достатніх фінансових ресурсів, недосконалі патентні відносини, а також неналежна увага з боку державних установ та комерційних організацій до розробників інновацій в Україні викликають прагнення останніх звертатись до закордонних установ, які їм допомагають їм довести винахід до ринкового зразка. Це явище більшою мірою є негативним, ніж позитивним, оскільки права на винахід залишаються в інших країнах, а коштів на придбання серійного інноваційного обладнання для використання в національній економіці небагато. У таких умовах значна кількість інноваційних ідей, фактично створених в Україні, не використовується в національній економіці, а отже стримує зростання ефективності функціонування ринку.

Варто відмітити позитивний аспект, який полягає в об'єднанні зусиль українських винахідників у створенні та комерціалізації інноваційних ідей. Прорахунки у державному управлінні інноваційним середовищем змусили винахідників самостійно поєднати фінансові, інтелектуальні, інформаційні, матеріально-технічні, часові та інші ресурси для створення комерційного кру-

гообігу інноваційних ідей на внутрішньому ринку. У таких умовах технічні, естетичні та експлуатаційні характеристики інноваційних продуктів можуть бути гіршими від закордонних аналогів, але використовуються в Україні і тим самим підвищують конкурентоспроможність національної економіки.

Про низьку ефективність національного ринку інноваційних ідей можна зробити висновки виходячи з наступних фактів. У 2012–2013 рр. Україна втрачала позиції у міжнародному рейтингу інноваційності країн "The Global Innovation Index", який щорічно складається фахівцями Корнельського університету, бізнес-школи "INSEAD" та Всесвітньої організації інтелектуальної власності WIPO. Так, у 2013 р. Україна посіла 71-ше місце серед 142 країн світу, тоді як у 2012 р. вона була на 63-му місці (табл. 1.).

Таблиця 1. Динаміка глобального індексу інновацій окремих країн світу у 2011–2013 рр.*

Країна	2011 р.		2012 р.		2013 р.	
	Місце	Бал (0–100)	Місце	Бал (0–100)	Місце	Бал (0–100)
Німеччина	12	54,89	15	56,2	15	55,8
США	7	56,57	10	57,7	5	60,3
Велика Британія	10	55,96	5	61,2	3	61,3
Японія	20	50,32	25	51,7	22	52,2
Франція	22	49,25	24	51,8	20	52,8
Польща	43	38,02	44	40,4	49	40,1
Казахстан	84	30,32	83	31,9	84	32,7
РФ	56	35,85	51	37,9	62	37,2
Україна	60	35,01	63	36,1	71	35,8

* складено на основі [13].

Індекс складається з 84 субіндексів, згрупованих за такими напрямками: інституції; людський капітал та дослідження; інфраструктура; розвиненість ринку; розвиненість бізнесу; розвиток технологій та економіки знань; розвиток творчої діяльності. Аналіз субіндексів Глобального індексу інновацій свідчить, що основними вадами, які заважають інноваційному розвитку України, є низький рівень ефективності державного управління – 124-те місце і регуляторного контролю – 113-те місце; непрозорість верховенства права – 117-те місце; несприятливість бізнес-середовища – 127-те місце; наявність труднощів зі сплатою податків та проведенням процедури банкрутства підприємств – 125-те та 135-те місця відповідно; недостатність енергоефективності та екологічності господарської діяльності – 119-те та 97-те місця відповідно, низькі темпи формування капіталів – 108-те місце; низький рівень конкуренції на внутрішньому ринку – 101-ше та 82-ге місця відповідно; незначний рівень розвитку кластерів – 110-те місце тощо.

Негативно також впливає на ефективність ринку наявність норми у законі про наукову діяльність, в якому зазначено, що фінансування науки з державного бюджету має бути не менше 1,7% ВВП, хоча на практиці цей параметр знаходиться на рівні 0,3%, що у вартісному вираженні складає близько 4 млрд грн [9]. Зважаючи на масштаби українського наукового сектору, цих коштів не завжди вистачає на виплату заробітної плати працівникам наукових установ та оплату комунальних послуг, тоді як на наукові дослідження залишається незначна сума фінансових ресурсів.

Протягом 2005–2012 рр. інноваційний розвиток національної економіки характеризувався нестабільними перетвореннями. У докризові роки інноваційна активність підприємств була найвищою у 2007 році. Так, кількість суб'єктів господарювання, що займалися інноваціями, у 2007 р. порівняно з 2005 р. зросла на 23,3%, що становило 14,2% (11,9% у 2005 р.). Кількість підприємств, що впроваджували інновації, зросла на 40,2%, а їх частка склала 11,5% (8,2% у 2005 р.). На стан ринку інноваційних продуктів негативний вплив мала світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр., оскільки у цей період інноваційна активність підприємств у національній економіці суттєво знизилась (табл. 2).

Реалізація в Україні у 2010–2012 рр. заходів державної політики, орієнтованих на підтримку інноваційних процесів, позитивно вплинула на їх відновлення у національній економіці. Так, рівень інноваційної активності за показником кількості інноваційно активних підприємств у 2012 р. склав 17,4% (16,2% у 2011 р.). Якщо дослідити цей параметр за галузями економіки, то для підприємств переробної промисловості він склав 17,1%, добувної – 8,6%, з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – 13,2%. Кількість підприємств, що впроваджували інновації у 2012 р., склала 1371 од., або 13,6% від загальної їх кількості (у 2011 р. – 12,8%; у добувній промисловості – 6,4%, переробній – 13,9%, виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води – 7,3%).

Водночас, незважаючи на певну позитивну динаміку, в Україні показники інноваційного розвитку відстають від світових. Так, у провідних країнах – США, Японії, Німеччині й Франції – частка інноваційно активних підприємств коливається у межах 70–80%; у країнах ЄС-28 частка підприємств, що впроваджують інновації, вчетверо вища, ніж в Україні [5, 36].

З табл. 2 можна побачити, що обсяги витрат на інноваційну діяльність у 2012 р. порівняно з 2005 р. зросли з 5751,6 млн грн до 11480,6 млн грн. У 2012 р. із загальної суми витрачених на інновації коштів 70,1% було використано на придбання машин, обладнання і програмного забезпечення, 10,4% – на проведення науково-дослідних робіт, а решта – на інші інноваційні ідеї. Ці дані свідчать, що найбільшим попитом серед українських підприємств користуються інноваційні ідеї щодо техніки, технології, інформаційних систем. Тому можна ці напрямки розвивати і надалі, що буде підвищувати ефективність інноваційних ідей за рахунок зростання віддачі вкладених коштів від отриманих доходів.

Підвищення інноваційної активності суб'єктів господарювання створило позитивні передумови для їхньої діяльності за окремими напрямками. Так, у 2012 р. комерціалізовано 3400 найменувань інноваційних продуктів (3200 у 2011 р.), з яких 942 – нові види техніки (897 од. у 2011 р.).

У 2012 р. частка інноваційних товарів в реалізованих продуктах склала 3,3% проти 6,5% у 2005 р., частка експорту інноваційної продукції в реалізованій інноваційній продукції – 36,9% проти 50% у 2005 році. Загальна ситуація щодо комерціалізації інноваційних ідей в національній економіці не мала стійкої тенденції до змін. Зокрема, показник віддачі інноваційної продукції, визначений як відношення обсягу реалізованої інноваційної продукції до

Таблиця 2. Динаміка показників інноваційної діяльності у економіці України за 2005–2012 рр. *

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість інноваційно активних підприємств, од.	1193	1118	1472	1397	1411	1462	1679	1758
у % до загальної кількості підприємств	11,9	11,2	14,2	13,0	12,8	13,8	16,2	17,4
Кількість підприємств, що впроваджували інновації, од.	810	999	1186	1160	1180	1217	1327	1371
у % до загальної кількості підприємств	8,2	10,0	10,8	10,7	11,5	11,5	12,8	13,6
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн грн	5751,6	6160	10821,0	11994,2	7949,9	8045,5	14333,9	11480,6
Особово виробничих інноваційних видів продукції, найменувань, од.	3152	2408	2526	2446	2685	2408	3238	3403
з них нових видів техніки, од.	657	786	881	758	641	663	897	942
Обсяг реалізовані інноваційної продукції, млн грн	24995,4	30892,7	40188	45830,2	31432,3	33697,6	42386,7	36157,7
у % до загальноного обсягу реалізованої промислової продукції	6,5	6,7	6,7	5,9	4,8	3,8	3,8	3,3
Обсяг реалізовані інноваційної продукції за межами України, млн грн	12494,8	12797,0	14686,6	23633,1	13200,9	13713,0	12630,6	13354,9
у % до загальноного обсягу реалізованої інноваційної продукції	50,0	41,4	36,5	51,6	42,0	40,7	29,8	36,9
Віддача інноваційної продукції, тис. грн	4,35	5,02	3,71	3,82	3,95	4,19	2,96	3,15

* власні розрахунки на основі [7].

Таблиця 3. Фінансування інноваційної діяльності у економіці України за джерелами у 2005–2012 рр. *

Джерело	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Усього, млн грн	5751,6	6160,0	10821,0	11994,2	7949,9	8045,5	14333,9	11480,6
% до загальноного обсягу у т.ч. за рахунок коштів	100	100	100	100	100	100	100	100
власних коштів підприємств, млн грн	5045,4	5211,4	7969,7	7264,0	5169,4	4775,2	7585,5	7335,9
% до загальноного обсягу	87,7	84,6	73,7	60,6	65,0	59,3	52,9	63,9
держбюджету, млн грн	281	114,4	144,8	336,9	127,0	87,0	149,2	224,3
% до загальноного обсягу	0,5	1,9	1,3	2,8	1,6	1,1	1,0	1,9
місцевих бюджетів, млн грн	14,9	14,0	7,3	15,8	7,4	5,7	12,3	9,3
% до загальноного обсягу	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,08
позабюджетних фондів, млн грн	0,3	0,2	0,1	-	17	0,9	0,5	0,7
% до загальноного обсягу	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,006
вितчизняних інвесторів, млн грн	79,6	26,3	26,2	169,5	31,0	31,0	45,4	41,9
% до загальноного обсягу	1,4	0,4	0,2	1,4	0,4	0,4	0,3	0,4
іноземних інвесторів, млн грн	157,9	176,2	321,8	115,4	1512,9	2411,4	56,9	994,8
% до загальноного обсягу	2,7	2,9	3,0	1,0	19,0	30,0	0,4	8,7
кредитів, млн грн	409,7	522,5	2000,7	4045,0	941,6	626,1	5489,5	2160,8
% до загальноного обсягу	7,1	8,5	18,5	33,7	11,8	7,8	38,3	18,8
інших джерел, млн грн	15,7	95,0	350,4	47,6	158,9	108,2	994,6	712,9
% до загальноного обсягу	0,3	1,5	3,2	0,4	2,1	1,3	7,0	6,2

* власні розрахунки на основі [7].

витрат на інноваційні розробки, мав найменше значення на рівні 2,96 тис. грн у 2011 р., тоді як найбільше його значення – 5,02 тис. грн, спостерігалось у 2006 році. На основі цього показника, що вказує на обсяг доходів на одиницю витрат на інноваційні розробки, можна говорити про ефективність ринку інноваційних ідей, яка виходячи з проаналізованих даних, була найвищою у 2006 р. та найнижчою у 2011–2012 роках. Тобто, деяке зростання доходів від інновацій у 2011–2012 рр. супроводжувалось зростанням витрат на одиницю продукції, що і забезпечило такі результати.

Основним джерелом фінансування інновацій у національній економіці є власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі у 2012 р. становила 63,9% (табл. 3).

Найвища частка власних коштів підприємств серед інших джерел фінансування інноваційних ідей та їх комерціалізації зумовлена непрозорістю та складнощами процесів залучення фінансових ресурсів, що проявляється через несприятливий інвестиційний клімат, нерозвиненість венчурного фінансування інноваційної діяльності тощо. Незначними у 2012 р. були частки фінансування інноваційної діяльності з державного та місцевих бюджетів – 1,9% та 0,08% відповідно, коштами вітчизняних інвесторів – 0,4%, позабюджетних фондів – 0,006%. Погіршення можливостей залучення кредитів у 2012 р. знизило фінансування інноваційної діяльності за рахунок цих ресурсів порівняно з 2011 р. на 39,4%. Вартість кредитування інновацій у 2012 р. склала 2160,8 млн грн, або 18,8% від загальної суми коштів. Але, в цілому, зважаючи на проведені дослідження та стан розвитку галузей національної економіки, можна зробити висновок про недостатні рівні фінансування інноваційних ідей.

Українське національне господарство має суттєвий інноваційний потенціал, який здатен забезпечити змістовні структурні перетворення в економіці і високі параметри науково-технологічного розвитку країни. Але відставання темпів вкладання коштів у розбудову національної економіки на інноваційній основі від сучасних тенденцій функціонування виробничо-господарської діяльності призвело до зниження її конкурентоспроможності. Досягнення українських суб'єктів господарювання були пов'язані з відносно сприятливою зовнішньоекономічною кон'юнктурою та власними зусиллями, які в достатній мірі не забезпечують належних умов для зростання ринку інноваційних ідей [3, 65]. Збереження існуючої моделі розвитку національної економіки з орієнтацією на низькопродуктивні та необґрунтовані виробництво та експорт вже призводять до зниження конкурентних позицій, нарощують технологічне відставання від високорозвинутих країн.

Вирішення наведених проблем на ринку інноваційних ідей вимагає достатнього фінансування наукової діяльності, що дозволить підвищити її результативність з точки зору створення та подальшої комерціалізації інноваційних ідей. При цьому кошти потрібно надавати цілеспрямовано і контролювати їх витрачання. Джерелами фінансування повинні бути як державні кошти, так і кошти приватних організацій, зацікавлених в отриманні результатів інноваційних розробок [6, 29]. При цьому підприємства, що беруть участь у інноваційних дослідженнях, мають отримувати державні пільги для своєї діяльності. Важливо також розвивати й організаційні відносини на

основі залучення дослідницьких університетів, Академії наук України та галузевих академій.

Наступна важлива умова зростання ефективності ринку інноваційних ідей полягає у розвитку співпраці із зарубіжними університетами, оскільки українське наукове та інноваційне середовище потребує вивчення зарубіжного досвіду. На думку експертів, Україні потрібно змінювати відповідне законодавство з метою полегшення взаємодії із різними навчальними закладами світу [10, 23]. Зокрема, передбачити можливість центрам наукових досліджень та університетам самостійно розпоряджатися коштами, залученими у рамках міжнародних проектів. Не менш важливо знизити рівень бюрократичного тиску на українські дослідження, оскільки непрофесійність контролюючих органів значно обмежує можливості науковців, що в кінцевому випадку призводить до зниження ефективності ринку інноваційних ідей.

Активізація інноваційної діяльності суб'єктів господарювання матиме позитивний вплив на формування науково-технологічного потенціалу, що дасть змогу підвищити результативність та ефективність ринку інноваційних ідей за рахунок:

- підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг, створених підприємствами на основі використання новітніх або значно поліпшених технологічних прийомів, пов'язаних із застосуванням інноваційних надбань науки і техніки [1, 167];

- відкриття нових ринків та завоювання високих позицій для товарів і послуг, збільшення обсягів їх реалізації на основі успішного використання сучасних методів продажу та просування на ринок [2, 21];

- підвищення фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання шляхом збільшення виручки від реалізації товарів, робіт та послуг, що володіють поліпшеними властивостями або способами використання;

- сприяння оновленню та більш раціональній експлуатації виробничих потужностей та техніко-технологічної бази національного господарського комплексу, що дозволить оптимізувати бізнес-процеси, прискорити модернізацію виробництва та забезпечити розвиток галузевої структури України [4, 17].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, інноваційна діяльність в Україні розвивається за великою кількістю напрямків, що має як позитивні, так і негативні наслідки, головним чином через брак фінансування кожного напрямку та недосконалість державного регулювання цього процесу. Оцінювання ефективності функціонування ринку інноваційних ідей засвідчило відсутність стійкої тенденції до зміни досліджуваних показників та низькі значення у 2011–2012 рр., на основі чого зроблено висновки про необхідність усунення причин такого їх стану.

Для підвищення ефективності ринку інноваційних ідей в Україні потрібно проводити ряд змін, зокрема зміцнювати зв'язки підприємств з університетами та науково-дослідними установами, розвивати міжнародну науково-технічну кооперацію, механізми венчурного інвестування в нові результативні розробки, створювати інноваційну інфраструктуру, широко застосовувати інформаційні технології тощо. Зважаючи на низьку кількість сучасних наукових

досліджень за цими напрямками, вони є перспективними для подальшого вивчення.

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: Монографія / О.І. Амоша, В.П. Антонюк, А.І. Землянкін та ін.; НАН. України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2007. – 328 с.
2. Бут С.Ю., Совершенна І.О. Механізм комерціалізації результатів інноваційної діяльності // Інноваційна економіка. – 2009. – №2. – С. 20–23.
3. Бутнік-Сіверський О.Б. Інноватика та інтелектуальна економіка (теоретико-методичний аспект) // Теорія і практика інтелект. власності. – 2008. – №1. – С. 63–77.
4. Иванов В.В. Национальные инновационные системы: опыт формирования и перспективы развития // Инновации. – 2012. – №4. – С. 14–26.
5. Лазарева Є. Дослідження закономірностей інноваційних перетворень у регіональній економіці // Економіст. – 2012. – №9. – С. 35–37.
6. Михалева Е.П. К вопросу о формировании рынка инноваций на современном этапе в РФ // Актуальные вопросы экономических наук: Материалы междунар. науч. конф. (г. Уфа, октябрь 2011 г.). – Уфа, 2011. – С. 27–31.
7. Наукова та інноваційна діяльність(1990–2012)) // Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua.
8. Пригара О.Ю. Інноваційна політика підприємства: сучасні виклики та перспективи // Маркетинг в Україні. – 2012. – №6. – С. 12–19.
9. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / М.В. Стріха, В.С. Шовкалюк, Т.В. Боровіч та ін. – К.: МОН, 2009. – 30 с.
10. Суїні Ю. Управління і комерціалізація інтелектуальної власності в університетах та дослідницьких центрах // Інтелектуальна власність. – 2012. – №4. – С. 20–31.
11. Чухрай Н.І. Інноваційний розвиток України: основні бар'єри та напрями їх подолання // Логістика: Вісник НУ «Львівська політехніка». – Вип. 633. – Львів, 2008. – С. 761–767.
12. Shkvorets, Y. (2009). Institutional Conditions of Development of an Innovative Infrastructure in Ukraine. *Economics & Sociology*, 2(1): 27–36.
13. The Global Innovation Index 2013 // www.globalinnovationindex.org.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2014.